

کد خبر: ۶۶۵۰۷

سه شنبه ۶ مهر ۱۳۹۵ ۲۰:۱۹

://...//۵۹۵۸/۵۲۰۴

اکبریان, رضا

ابن سینا، نظام فلسفی خویش را بر اصل تمایز وجود و ماهیت مبتنی ساخته است، اما، برخی دیگر از فلاسفه و متفکرین در جهان اسلام شدیداً این سخن ابن سینا را مورد انتقاد قرار داده اند. از گذشته عقیده بسیاری از صاحب نظران بر این بوده، و هنوز هم عقیده بسیاری بر این است، که، گروهی از این منتقدان، از جمله سهروردی و ابن رشد، در فهم منظور ابن سینا از این تمایز دچار اشتباه شده اند. اما آیا واقعاً این گونه است؟ پاسخ مقاله در قبال مسأله‌ی بدفهمی این است که ابن رشد به این اشتباه دچار گشته ولی سهروردی خیر. زیرا ابن رشد، گمان می کند ابن سینا، در شرح فلسفه‌ی ارسطو دچار خطا شده است. در حالی که موضع شیخ اشراق چنین نیست. تحلیل «اعتبارات عقلیه»ی سهروردی نشان می دهد که وی، با فهم تمایز میان ارسطو و ابن سینا در مبنا و ریشه، و بر اساس مبنایی جدید از علیت و ایجاد، یعنی نظریه‌ی انوار الهیه و اضافه اشراقیه به عنوان بیانی فلسفی از قاعده‌ی «ایجاد الشی لا من شیء»، به انتقاد از ابن سینا می پردازد. ابن سینا، خود در مواضعی اشاره می کند که تمایز مورد نظر او تمایزی خارجی نیست. آنچه مورد نظر ابن سیناست، تمایز متافیزیکی است نه خارجی؛ خود سهروردی نیز بر این دیدگاه شیخ کاملاً واقف بوده است. در واقع، شیخ اشراق اشکالات خویش را بر تمایز متافیزیکی وجود و ماهیت وارد ساخته، نه تمایز خارجی؛ هر چند، چارچوب اشکال وی بسیار شبیه به اشکالی است که ابن سینا خود بر تمایز خارجی وجود و ماهیت وارد می سازد؛ و به همین دلیل است که گمان بدفهمی در باره سهروردی رفته است.